

Grudnia 10

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok IV.

WARSZAWA, DNIA 30 LISTOPADA 1927 R.

Nr. 22.

T R E Ś Ć :

Ruch służbowy	str. 191				str.
Podwyższenie opłat pocztowych	" 191	Ograniczanie wydawania biletów bankowych 20- i 10-złoto- wych			" 193
Podawanie w adresie przesyłek prawidłowej nazwy pol- skiego urzędu pocztowego w Gdańsku	" 191	Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej			" 193
Zwrot kaucyj bankom dewizowym i eksporterom	" 192	Stanowisko Banku Rzeszy w sprawie kredytów zagranicz- nych			" 193
Wskazówki prawidłowego ustalania kursu przy skupie oraz sprzedaży walut i dewiz	" 192	Rozwój Państwowego Banku Rolnego			" 196

Ruch służbowy.

Zwolnienie ze służby.

Roman Maguder z Oddziału w Wilnie i Tadeusz Mańkowski z Centralnej Księgowności.

Podwyższenie opłat pocztowych.

(Dział I Spisu Okólników).

W Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Poczty i Telegrafów Nr. 37 z 24 listopada 1927 r., poz. 128, ogłoszono rozporządzenie o podwyższeniu taryfy pocztowej i telegraficznej, obowiązujące od 1 grudnia 1927 r., oraz telefonicznej od 1 stycznia 1928 r.

W związku z powyższem winny Oddziały zaliczać klientom porto we właściwej wysokości w wypadkach, gdzie tego wymaga tok załatwianych czynności.

Jednocześnie poleca się liczyć podawcom od każdego zdyskontowanego weksłu zwiększone porto, t. j. 30 groszy, zamiast dotychczasowych 25 groszy. Ponadto należy również pobierać wyższą opłatę za depesze, t. j. za zwykłą 5 złotych, zaś za terminową 15 złotych. Taka sama stawka winna być stosowana od 1 stycznia 1928 r. dla zleceń telefonicznych.

Z wymienionem rozporządzeniem mają Oddziały zapoznać się dokładnie, ażeby w poszczególnych wypadkach były zaliczane prawidłowe opłaty, w którymto celu przesyła się po jednym egzemplarzu rzeczonoego Dziennika Urzędowego.

Podawanie w adresie przesyłek prawidłowej nazwy polskiego urzędu pocztowego w Gdańsku.

(Dział I Spisu Okólników).

W Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Poczty i Telegrafów Nr. 35 z 10 listopada 1927 r., poz. 115, zostało ogłoszone rozporządzenie o wprowadzeniu z dniem 12 listopada 1927 r. ruchu paczkowego (paczki zwykłe, wartościowe oraz za pobraniem) dla osób i firm prywatnych między polskim urzędem pocztowym Gdańsk 1, a urzędami pocztowymi w Polsce. W rozporządzeniu tem zaznaczono, że na wszelkich tego rodzaju paczkach, nadawanych do Gdańska, ma być miejsce przeznaczenia podawane w języku polskim następująco: „Polski Urząd Pocztowy Gdańsk 1”.

Przy wysyłce zatem do Polskiej Kasy Rządowej w Gdańsku wszelkiego rodzaju przesyłek i korespondencji winny Oddziały ściśle stosować się do powyższego przepisu.

W związku z nowem zarządzeniem należy odpowiednio uzupełnić notatkę w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 18 z 30 września 1926 r., str. 139, ust. 4.

Zwrot kaucyj bankom dewizowym i eksporterom.

(Dział XII Spisu Okólników).

Na mocy rozporządzenia Ministra Skarbu z 15 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86 z 20 sierpnia 1926 r., poz. 482, § 2) obowiązane były banki prywatne posiadać na własność przynajmniej 1.000 sztuk akcji Banku Polskiego w depozycie Banku, celem otrzymania uprawnień banków dewizowych. Ponieważ rzeczzone postanowienie uchylone zostało rozporządzeniem Ministra Skarbu z 2 listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 97 z 5 listopada 1927 r., poz. 858), przeto banki te mogą obecnie swobodnie dysponować wspomnianymi akcjami.

Jeżeli jednak akcje takie stanowią zarazem kaucje na rzecz Banku z tytułu prowadzenia Zastępstw, zabezpieczenia kredytu dyskontowego i t. p., na co Ministerstwo Skarbu udzieliło swego czasu zezwolenia, to winny one nadal pozostać w depozycie kaucyjnym aż do czasu wydania odnośnej decyzji przez Sekretariat lub Wydział Kredytowy. W razie zatrzymania akcji w całości lub częściowo, należy zwrócić uwagę, czy są one opatrzone cesją in blanco ostatnio wskazanego w nich właściciela, przyczem zaznacza się, że nie jest konieczne wymagana cesja deponenta.

Wobec wprowadzenia wolnego obrotu dewizami i zniesienia zaświadczeń walutowych niema również przeszkody w wydaniu eksporterom ich weksli kaucyjnych.

Wskazówki prawidłowego ustalania kursu przy skupie oraz sprzedaży walut i dewiz.

(Dział XII Spisu Okólników).

W Okólniku Nr. 95 z 2 listopada 1927 r. przewidziano, kiedy Oddział obowiązany jest przy transakcjach walutowych i dewizowych obniżać, względnie podwyższać depeszowany kurs. Ponieważ w takich wypadkach przy obliczaniu równowartości złotowej nabywanych lub sprzedawanych walut i dewiz Oddziały stosują niejednakową metodę, co powoduje częste reklamacje różnic ze strony Centralnej Księgowości, podaje się poniżej wskazówki właściwego postępowania.

1) Najpierw dodaje się lub odejmuje od depeszowanego kursu podane w rzeczonym Okólniku promille, uzyskując w ten sposób prawidłowy kurs, przez który należy mnożyć następnie kwotę waluty obcej.

2) Tak przy skupie jakoteż sprzedaży ma być ustalany kurs do trzech miejsc dziesiętnych; dalszych nie bierze się wcale w rachubę nawet do zaokrąglania wartości poprzedniej cyfry. Natomiast w iloczynie kursu i kwoty waluty obcej winno być drugie miejsce dziesiętne, t. j. jednostki groszy, zaokrąglane w górę tylko przy sprzedaży klientowi, o ile następne miejsce dziesiętne stanowi cyfra 5 lub wyższa, zaś przy kupnie nie uwzględnia się zupełnie trzeciego miejsca.

Np. a) klient sprzedaje 17 funtów szterlingów. Kurs depeszowany 43·36 obniża się o 2‰. Przed obliczeniem równowartości ustala się kurs, a mianowicie:

$$\begin{array}{r} 43\cdot36 \\ - 2\text{‰} \quad 0\cdot086 \\ \hline 43\cdot274, \text{ t. j. } 43\cdot274 \times 17 = \text{zł } 735\cdot658 = \text{zł } 735\cdot65. \end{array}$$

b) klient kupuje 120 marek niemieckich. Kurs depeszowany 212·24 podwyższa się o 4‰. Kurs ustala się następująco:

$$\begin{array}{r} 212\cdot24 \\ + 4\text{‰} \quad 0\cdot84896 \\ \hline 213\cdot088, \text{ t. j. } 213\cdot088 \times 120 = \text{zł } 255\cdot7056 = \text{zł } 255\cdot71. \end{array}$$

3) Podwyższony kurs w myśl wymienionego Okólnika ma być stosowany również wtedy, kiedy klient przedstawia jednocześnie do skupu dewizy płacone w różnych krajach i opiewające na różne waluty, lecz łączna suma transakcji wynosi ponad 10.000, względnie 50.000 złotych.

Nadto, wobec wątpliwości niektórych Oddziałów, wyjaśnia się, że równowartość skupowanych dolarów kanadyjskich winna być obliczana według jednolitego kursu, niezależnie od wysokości odcinków.

Ograniczanie wydawania biletów bankowych 20- i 10-złotowych.

(Dział XIII Spisu Okólników).

Obliczenia statystyczne wykazały, że w czasie od 1 lipca do 31 października 1927 r. znacznie zmniejszył się stosunek procentowy znajdujących się w obiegu biletów bankowych 500- i 100-złotowych, a wzrósł obieg biletów bankowych niższych wartości. Ponieważ objaw ten nie jest pożądany ze względu na wzmogoną pracę przy liczeniu biletów drobniejszych odcinków, wpływających do kas Banku oraz z uwagi na wielkie zapasy biletów 500- i 100-złotowych, winny Oddziały przy wszelkich wypłatach skłaniać klientów do przyjmowania odcinków wyższych wartości (50- 100- i 500-złotowych), natomiast bilety 20- i 10-złotowe wydawać tylko na wyraźne żądanie klientów jakoteż w dotacjach dla kas skarbowych, o ile drobne odcinki są im niezbędne do wypłaty pensyj i wynagrodzeń.

Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które zgodnie z Okólnikiem Nr. 38 z 11 maja 1925 r. należy odnotować w „Wiadomościach Banku Polskiego“ Nr. 16 z 31 sierpnia 1927 r., str. 153:

Belgia	z 5%	na 4 $\frac{1}{2}$ %	od dn. 17.XI. 1927 r.
Finlandja	z 6 $\frac{1}{2}$ %	na 6%	od dn. 24.XI. 1927 r.

Stanowisko Banku Rzeszy w sprawie kredytów zagranicznych.

W związku z zawarciem pożyczki stabilizacyjnej i kontroli, jaką Bank Polski z Rządem ma wykonywać nad przyływem kredytów zagranicznych do Polski, staje się aktualną sprawą zbadanie doświadczeń, jakie w tej dziedzinie poczyniły już Niemcy.

W polityce Banku Rzeszy już od dość dawna zarysowuje się dążność do uregulowania sprawy kredytów zagranicznych, których nadmierny dopływ zagrażać może życiu gospodarczemu, a więc i stałości waluty. Pierwszym niepożądanym skutkiem zbyt liberalnej akcji Niemiec w zakresie pożyczek zagranicznych, ułatwionej przez przyjęcie planu Dawes'a, było skurczenie się działalności kredytowej Banku Rzeszy, a mianowicie w okresie dwuletnim, t. j. od 31. X. 1924 do 30. XI. 1926 rachunek weksli i czeków spadł z 2.3 miliardów Mk. do 1.3 miliardów. Posiadając duży zapas złota i dewiz, Bank Rzeszy utracił wówczas w pewnym stopniu wpływ na rynek pieniężny. Obniżenie stopy dyskontowej w dn. 11-go stycznia 1927 r. z 6% na 5%, zamykające dopływ krótkoterminowych kredytów zagranicznych, miało być eksperymentem, celem przekonania się, czy wewnętrzny rynek kapitałów może dostarczyć przemysłowi niemieckiemu niezbędnych funduszy.

Dopływ kredytów długoterminowych zahamowany już został wcześniej, gdyż, poczynając od dn. 4. XII. 1926 r., Minister Skarbu zniósł ulgi podatkowe od zagranicznych kapitałów, co znacznie osłabiło projekty inwestycyjne bankierów amerykańskich.

Pomimo tych dwóch energicznych zarządzeń pieniądź zagraniczny potrafił przedostać się na rynek niemiecki, gdyż banki berlińskie zaczęły korzystać z pożyczek zagranicznych bez względu na oprocentowanie na cele spekulacji giełdowej w związku z hausse'ą na giełdzie akcyjnej. Wydając zarządzenie obciążenia kredytów na zastaw walorów przemysłowych, które wywołało wówczas panikę na giełdzie, prezes Banku Rzeszy miał na celu nie tyle ukroczenie spekulacji giełdowej, jak powszechnie mniemano, jak zamknięcie tej ostatniej drogi, którą filtrował pieniądź zagraniczny. Izolacja kredytowa Niemiec została wówczas ostatecznie dokonana.

Wstrzymanie dopływu kredytów krótkoterminowych i długoterminowych z zagranicy z jednej strony, a ekspansja działalności kredytowej Banku Rzeszy z drugiej strony miały za skutek, że rosnący deficyt bilansu handlowego pokryty być musiał z rezerw kruszcowo-dewizowych, znajdujących się w kraju. W okresie od 1. I. 1927 r. do końca maja zapasy dewiz zagranicznych zmniejszyły się okragło o 1 miliard Mk. Ponadto w drugiej połowie maja skurczyły się rezerwy złota Banku Rzeszy o sumę 34.7 milj. Mk. Ponieważ pomimo zmniejszenia się rezerw obieg pieniężny utrzymany był na wysokim poziomie, poważne obniżenie się pokrycia skłoniło prezesa Banku Rzeszy do częściowego złagodzenia swego stanowiska w sprawie kredytów zagranicznych, co znalazło wyraz w podwyżce dyskonta w pierwszych dniach czerwca z 5% na 6%. Dopływ krótkoterminowych kredytów zagranicznych wskutek podwyżki

dyskonta okazał się wówczas jednak nieznaczny, a że ujemny bilans handlowy groził dalszym odpływem dewiz z Banku Rzeszy, Niemcy musiały otworzyć wrota i dopływowi kredytów długoterminowych. W pierwszych dniach lipca r. b. Ministerstwo Skarbu przywraca ulgi podatkowe od pożyczek zagranicznych. W miesiącu tym nowo-zaciągnięte pożyczki zagraniczne przez same tylko instytucje publiczne osiągnęły sumę 266 milj. Mk. wobec 113 milj. w 1-szej połowie r. b.

Z jednej tylko placówki prezes Banku Rzeszy nie ustąpił, a mianowicie polityka niemiecka nie uległa zmianie w sprawie krótkoterminowych kredytów giełdowych.

Pomimo jednak podwyżki dyskonta w pierwszych dniach czerwca portfel wekslowy i obieg pieniężny wykazywały w następujących czterech miesiącach stale tendencję wzrastania, co przy niedostatecznym stanie rezerw kruszcowo-dewizowych pociągnęło za sobą obniżenie się pokrycia poniżej ustawowego minimum. W dn. 4-go października Bank Rzeszy ponownie podwyższył stopę dyskontową z 6% na 7%, ułatwiając tem dopływ krótkoterminowych kredytów zagranicznych wskutek rozpięcia między stopą Berlina a New-Yorku o $3\frac{1}{2}\%$. Czyn ten tak niezgodny z polityką Schachta w sprawie kredytów zagranicznych uznany został za „zło konieczne”.

Doświadczenia dotychczasowe wykazały, że zwalczanie dopływu kredytów zagranicznych zapomocą odpowiedniej polityki dyskontowej nie wydało pomyślnych rezultatów. Wobec tego baczniejszą uwagę zwrócił Dr. Schacht na kompetencje i działalność urzędu opiniodawczego dla spraw pożyczkowych t. zw. „Beratungstelle für Auslandsanleihen”, którato instytucja przez udzielanie pozwoleń na zaciąganie pożyczek zagranicznych może bardziej skutecznie regulować sprawę dopływu kredytów zagranicznych.

W porozumieniu z rządem Schacht opracował nowe wytyczne działalności tego urzędu, które po przedyskutowaniu ich przez oddzielne Landtagi i po wprowadzeniu odpowiednich zmian zostały ostatecznie usankcjonowane.

W pracach nad ustaleniem nowych „Richtlinien” dla „Beratungstelle” Schacht miał gorącego przeciwnika w osobie Ministra Gospodarstwa Narodowego Dr. Curtiusa¹⁾, który jest zdania, że obecna pomyślna konjunktura gospodarcza w Niemczech zależy od dwóch czynników: od siły nabywczej ludności i od dopływu kapitałów zagranicznych. Siła nabywcza ludności poprawiła się znacznie dzięki zatrudnieniu prawie 2 milionów bezrobotnych i wyższe płac, a zatem z tej strony nie zagraża pomyślnej konjunkturze w handlu i przemyśle żadne niebezpieczeństwo. Gorzej przedstawia się sprawa dopływu kapitałów. Zastosowanie środków energicznych, celem powstrzymania dopływu kapitałów zagranicznych, ujawniło, że rynek pieniężny wewnętrzny wyczerpał się b. szybko, gdyż niemiecki kapitał sam nie jest w stanie finansować obecnej konjunktury gospodarczej. Życie gospodarcze Niemiec obecnie uzależnione jest ściśle od dopływu kapitałów zagranicznych, konieczną więc jest wielka ostrożność, aby nie wywołać kryzysu zaufania, co fatalnie mogłoby się odbić na kredycie Niemiec zagranicą. Według obliczeń Curtiusa długoterminowe pożyczki Niemiec wynoszą obecnie w sumie ogólnej 3.95 miliardów Mk. (nie licząc pożyczki Dawesa, lecz z potrąceniem rat amortyzacyjnych pożyczek, zaciągniętych od 1924 r.). Zadłużenie Niemiec z tytułu kredytów krótkoterminowych oszacowane jest brutto na 3.6 miliardów. Procenty od tych pożyczek, nie licząc rat amortyzacyjnych, wynoszą rocznie 460—470 milionów Mk. Z 3.95 miliardów kredytów długoterminowych przypada 2 miliardy na prywatne przedsiębiorstwa przemysłowe, co wobec ogólnego majątku tych przedsiębiorstw, oszacowanego na 34.2 miliardy, stanowi niewielki odsetek. Kapitały ulokowane w Niemczech, zdaniem Curtiusa, mają dostateczną gwarancję i nie należy oczekiwać żadnych trudności na rynku kredytów krótkoterminowych, chyba, że Niemcy same poderwą zaufanie kapitalistów zagranicznych do swego kraju.

Odmienne stanowisko zajmuje prezes Banku Rzeszy, wychodząc z założenia, że dopływ kapitałów zagranicznych wywołany jest wielkiem upłynnieniem zagranicznych rynków pieniężnych, głównie amerykańskiego. W razie odwrócenia się tej tendencji, Niemcy — pozbawione pomocy kapitałów zagranicznych — zostaną obciążone zbyt wielkimi zobowiązaniami wobec zagranicy z tytułu rat amortyzacyjnych i procentów, które spłacić będą mogły tylko w formie zwiększonego eksportu. Wobec jednak coraz większej ciasnoty na rynkach światowych, na taką ekspansję eksportu liczyć nie można.

Według najnowszych obliczeń Schachta długoterminowe pożyczki Niemiec do dnia 12-go listopada r. b. wynosiły $5\frac{1}{2}$ miliarda Mk. Łącznie z pożyczkami krótkoterminowymi dług zagraniczny Niemiec oszacowany być może na 10 miliardów, za które Niemcy muszą płacić rocznie w ratach i procentach 750 milionów Mk.

¹⁾ Przemówienie Dr. Curtiusa na posiedzeniu Reichstagu z dn. 27/X r. b.

Same pożyczki instytucji publicznych wynoszą obecnie 2½ miljarde, podczas gdy przemysł zaciągnął tych pożyczek na drugie 2½ miljarde. Wielkie pożyczki zagraniczne na cele komunalne, zdaniem Schachta, byłyby zupełnie zbyteczne, gdyby miasta zechciały zaniechać szeregu wydatków na przedsiębiorstwa luksusowe. Suma tych ostatnich wydatków dorównywa niemal sumie wszystkich dotychczasowych pożyczek komunalnych zagranicą.

W myśl tej polityki przezorności Schacht domagał się, aby decyzje Beratungsstelle zapadały jednomyślnie. Wobec tego, że przedstawiciel Banku Rzeszy zasiada w tej instytucji, byłoby to jednoznaczne z tem, że żadna pożyczka, niezgodna z polityką Banku Rzeszy, nie byłaby uchwalona. Żądanie to spotkało się z energicznym sprzeciwem rządu i ostatecznie postanowiono, że decyzje Beratungsstelle uchwalane będą większością głosów, dzięki jednak energii Schachta wprowadzona została klauzula orzekająca, że decyzja ta nie będzie ostateczna, ponieważ będzie można apelować od niej do drugiej instancji t. zw. Chef-Instanz, którą będzie ten sam urząd opiniodawczy, ale w innym składzie, a mianowicie podczas gdy pierwsza instancja składać się będzie z przedstawicieli Ministerstwa Skarbu, Gospodarstwa Narodowego i Banku Rzeszy oraz ekspertów, którymi będą: prezes Banku Bawarskiego, prezes Banku Pruskiego i przedstawiciel tego państwa, które będzie chciało zaciągnąć pożyczkę, w instytucji odwoławczej zasiadać będą osobiście, lub też delegować swych zastępców trzech szefowie: Minister Skarbu, Minister Gospodarstwa Narodowego i Prezes Banku Rzeszy. Prawo do apelacji do Chef-Instanz przysługuje nie tylko przedstawicielowi kraju, zaciągającego pożyczkę, lecz także każdemu członkowi „Beratungsstelle”, który ze swoim głosem veto znalazł się w mniejszości — a więc i przedstawicielowi Banku Rzeszy.

Z uwagi na gospodarcze i polityczno-walutowe konsekwencje kredytów zagranicznych w myśl art. I cz. A. nowego programu działalności urzędu opiniodawczego dla spraw pożyczkowych t. zw. „neue Richtlinien für die Beratungsstelle”, kraje związkowe uznają, że kredyty zagraniczne winny być obecnie ograniczone do minimum i zobowiązują się w przeciągu dwóch lat przy zawieraniu krótkoterminowych i długoterminowych pożyczek zagranicznych stosować się do przepisów wyżej wymienionego urzędu.

Kontroli tego urzędu podlegają (art. II cz. A.) nie tylko pożyczki zagraniczne, zaciągane przez kraje związkowe, gminy i związki komunalne, lecz także sprzedaż zagranicą większej ilości obligacji komunalnych i gwarancje, udzielane przez kraje związkowe i związki komunalne na korzyść osób trzecich. Zaciąganie kredytów w wyżej wymienionych formach jest dozwolone, o ile nie sprzeciwia się względom gospodarczym i polityczno-walutowym.

Następujące pożyczki uważane są za niepodlegające zakwestjonowaniu, chyba że ściślejsze rozpatrzenie ich przez Beratungsstelle umotywowane jest specjalnymi względami natury politycznej czy gospodarczej: długoterminowe pożyczki z terminem nie krótszym od 10-ciu lat i krótkoterminowe pożyczki zagraniczne z terminem nie dłuższym jak jeden rok, których spłata jest zagwarantowana i których konwersja na pożyczkę długoterminową nie jest przewidziana. Natomiast wszelkie inne krótkoterminowe pożyczki gmin i związków komunalnych podlegają ściślejszemu rozpatrzeniu przez Beratungsstelle.

Wszystkie pożyczki wyżej wymienione (a więc i wyszczególnione w kategorii pożyczek uprzywilejowanych) muszą być zużyte bezpośrednio na cele produkcyjne, t. j. inwestowane w takich warsztatach pracy, które przez wzmoczoną wytwórczość zagwarantować mogą samodzielną spłatę procentów i rat amortyzacyjnych inwestowanego kapitału.

O ile pożyczki nie należą do typu uprzywilejowanego, a nadto pożyczki, należące do tej kategorii, o ile wymagają tego specjalne okoliczności w związku z sytuacją gospodarczą i walutową, podlegają ściślejszemu rozpatrzeniu przez Beratungsstelle, która przed powzięciem decyzji winna wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności, towarzyszące danej pożyczce, a więc jej użyteczność, oprocentowanie, gwarancje etc.

Członkowie Beratungsstelle obowiązani są do przestrzegania tajności obrad zwłaszcza w przedmiocie ustosunkowania się głosów instancji odwoławczej, a także osoby eksperta, który się odwołał do decyzji drugiej instancji.

Wreszcie w uwagach, uzupełniających program działalności Beratungsstelle, w t. zw. Schlussprotokoll, zaznaczone jest, że jakkolwiek w zakresie kredytów zagranicznych rząd nie podlega przymusowej kontroli Beratungsstelle, to jednak w swej akcji kredytowej zagranicą kierować się będzie zawsze zasadami, na jakich oparty jest program działalności tej instytucji.

Rozwój Państwowego Banku Rolnego.

Bank ten utworzony został na podstawie ustawy z dnia 10/VI 1921 r., przejmując wszystkie agendy Polskiego Państwowego Banku Rolnego, istniejącego od roku 1919. Punkt zwrotny w jego rozwoju nastąpił jednak dopiero w okresie stabilizacji waluty, gdy rozporządzeniem Prezydenta z dnia 14 maja 1924 r. wprowadzone zostały zasadnicze zmiany w przedmiocie organizacji banku i określone zostały w sposób ostateczny zadania banku.

Państwowy Bank Rolny jest osobą prawną i podlega bezpośrednio Ministrowi Reform Rolnych. Prawo kontroli finansowej służy Ministrowi Skarbu.

Zadaniem banku jest pełnienie funkcji centrali finansowej dla drobnego i średniego rolnictwa, oraz finansowanie reformy ustroju agrarnego.

Aktywna działalność banku da się podzielić na: 1) udzielanie krótkoterminowego kredytu obrotowego dla drobnego i średniego rolnictwa; 2) działalność agrarną, t. j. szacunkowo-parcelacyjną, wyrażającą się w tworzeniu zapasu ziemi drogą nabywania majątków na parcelację i w przeprowadzaniu tej parcelacji; 3) udzielanie długoterminowych pożyczek w listach zastawnych nabywcom gruntów w drodze parcelacji prywatnej; 4) działalność w zakresie poruczoną, t. j. administrowanie szeregiem funduszy Rządu, służących do zaspokojenia specjalnych potrzeb rolnictwa.

Środki na swą działalność aktywną czerpie bank w przeważnej mierze od Państwa. Kapitał własny banku jest własnością Państwa, ponadto Rząd dostarcza bankowi kapitału obrotowego drogą lokat skarbowych i specjalnych funduszy administracyjnych. W roku 1926, a zwłaszcza 1927 zasoby finansowe banku wzmogły się również dzięki wzmożonemu dopływowi wkładów i większej łatwości w lokowaniu swych 8% listów zastawnych.

Właściwy rozwój banku przypada na rok 1926 i 1927. Świadczy o tem porównawcze zestawienie bilansów netto banku z końca grudnia 1924 — 1926 r. i ostatniego bilansu brutto z 31/X. 1927 r.: (w milj. zł).

Stan czynny					Stan bierny				
	31/XII. 1924	31/XII. 1925	31/XII. 1926	31/X. 1927		31/XII. 1924	31/XII. 1925	31/XII. 1926	31/X. 1927
Gotowizna	3,0	2,4	7,5	10,9	Kapitały własne . .	3,1	12,0	15,0	29,2
Papiery wartościowe i udziały konsorcj.	1,0	0,2	3,6	11,5	Listy zastawne . .	—	0,1	4,5	19,1
Kredyty krótkoterm.	10,3	28,7	52,3	123,7	Lokaty Skarbu . .	7,8	25,4	23,1	113,6
Kredyty długoterm.	—	0,1	4,5	19,1	Wkłady	1,2	4,9	11,1	23,7
Ruchomości i nieruch.	0,4	8,0	9,4	10,3	Redyskonto	—	0,03	0,8	0,4
Inne aktywa. . . .	5,0	14,9	18,3	90,9	Inne zobowiązania .	7,6	11,9	41,1	80,4
	19,7	54,3	95,6	266,4		19,7	54,3	95,6	266,4
Udzielone gwarancje	—	0,2	0,3	0,8	Zobowiązania z tytu- łu gwarancji . . .	—	0,2	0,3	0,8
Fundusze administr.	7,4	34,2	61,7	111,2	Fundusze administr.	7,4	34,2	61,7	111,2
Suma bilansowa . .	27,1	88,7	157,6	378,4		27,1	88,7	157,6	378,4

Do końca 1925 r. rozwój operacyj bankowych postępował w tempie bardzo powolnem. Najsilniejszy wzrost aktywnej działalności banku przypada na rok 1927. W ciągu 10 miesięcy 1927 r. kredyty krótkoterminowe banku zwiększyły się o 137%, podczas gdy w ciągu całego roku 1926 analogiczny wzrost wynosił tylko 82,2%. Na rok 1927 przypada właściwy rozwój kredytu długoterminowego, zapoczątkowanego w końcu 1925 r. Decydujący wpływ na tak korzystny rozwój operacyj aktywnych banku miał kierunek polityki gospodarczej Rządu, skierowany od połowy 1926 r. ku wydatnemu popieraniu rolnictwa, a zwłaszcza uzdrowienia stosunków agrarnych wśród drobnego i średniego rolnictwa. W związku z tem wzmocnione zostały podstawy finansowe banku przez podwojenie blisko kapitału zakładowego, nastąpiło dalsze powiększenie jego kapitału obrotowego drogą silnego zwiększenia lokat skarbowych, które z 8 milj. wzrosły do 114 milj. złotych. Równocześnie korzystnie rozwija się dopływ wkładów prywatnych i zbyt listów zastawnych. Rozwój działalności banku uwidacznia bardzo plastycznie czternastokrotny wzrost jego sumy bilansowej od końca grudnia 1924 r. do października 1927 r.